

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
Факультет економіки та управління
Кафедра фінансів

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

ФІНАНСИ

підготовки бакалавра
галузі знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 073 Менеджмент
освітньо-професійної програми Менеджмент

Луцьк – 2023

Силабус освітнього компонента **ФІНАНСИ** підготовки бакалавра, галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 073 Менеджмент, за освітньо-професійною програмою Менеджмент

Розробник: Івашко О. А, доцент кафедри фінансів, кандидат економічних наук, доцент

Силабус погоджено
Гарант ОПП Менеджмент

Ірина ВОЛИНЕЦЬ

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фінансів
протокол № 1 від 29.08. 2023 р

Завідувачка кафедри:

Олена СТАЩУК

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	07 Управління та адміністрування, 073 Менеджмент Менеджмент Перший (бакалаврський)	Нормативний
Кількість годин / кредитів <u>150 / 5</u>		Рік навчання <u>1</u>
		Семестр <u>2-ий</u>
		Лекції <u>32</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>28</u> год.
		Лабораторні <u>0</u> год. Індивідуальні <u>0</u> год.
ІНДЗ: <u>немає</u>	Консультації <u>10</u> / год.	
Мова навчання	Самостійна робота <u>80</u> год.	
	Форма контролю: <u>екзамен</u>	
		<u>українська</u>

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ППП: ІВАШКО ОЛЕНА АНАТОЛІВНА

Науковий ступінь: кандидат економічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри фінансів

Мобільний телефон: 067-928-32-99

E-mail: Ivashko.Olena@vnu.edu.ua

Електронний розклад: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація курсу. Освітня компонента Фінанси належить до переліку нормативних дисциплін циклу професійної підготовки бакалавра за освітньо-професійною програмою «Менеджмент» та спрямована на формування у здобувачів системи компетентностей з приводу утворення, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів на всіх рівнях економічної системи.

2. Пререквізити: «Мікроекономіка». Освітній компонент є суміжним із «Статистика», «Макроекономіка».

Постреквізити. Вивчення курсу сприятиме кращому засвоєнню освітніх компонентів «Економіка підприємства», «Бухгалтерський облік», Обґрунтування управлінських рішень та оцінювання ризиків», «Фінансово-економічний аналіз».

3. Мета і завдання освітнього компонента. Метою вивчення освітнього компонента Фінанси є сприяння більш поглибленому засвоєнню теоретичних основ фінансових відносин, які виникають на різних рівнях економічної системи.

Завдання освітнього компонента: вивчення сутності, функцій та ролі фінансів у ринковій економіці; закономірностей їх еволюційного розвитку;

теоретичних основ державних, корпоративних і міжнародних фінансів; засад функціонування фінансової системи держави.

Після завершення вивчення освітнього компонента здобувачі повинні знати: сутність фінансів, їх функції та роль, вплив на економіку країни через фінансову політику та фінансовий механізм; організаційну структуру ринку цінних паперів; сутність страхового захисту та значення податкової політики; основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства; сутність та структуру місцевих та державних фінансів; сутність та функціональне призначення міжнародних фінансів. Вміти об'єктивно оцінювати економічні процеси, які відбуваються в суспільстві, розуміти сутність і тенденції розвитку фінансових відносин та їх особливості у сфері державних фінансів і фінансів суб'єктів господарювання, розробляти і вирішувати актуальні питання розбудови фінансової системи та забезпечення фінансової стабільності держави, зокрема аналізувати бюджетну, податкову політику держави, проводити аналіз виконання державного і місцевого бюджетів, складати кошторис доходів і витрат бюджетної установи, робити розрахунок відрахувань підприємств і громадян у державні цільові фонди, оцінювати вплив системи оподаткування на діяльність підприємств і формування доходів бюджету.

4. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)

СК1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість, мотивувати персонал організації.

СК11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

СК14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

СК15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

Програмні результати навчання

ПРН5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

5. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лаб ор.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Предмет фінансової науки. Централізовані фінанси та їх роль в суспільному відтворенні							
Тема 1. Фінанси: сутність та функції. Фінансові ресурси.	10	2	2		5	1	ТР, Т, Д / 3 бали
Тема 2. Фінансове право і фінансова політика	9	2	2		5		ТР, Т, Р / 3 бали
Тема 3. Податки. Податкова система	10	2	2		5	1	ТР, Т, РЗ / 2 бали
Тема 4. Бюджет. Бюджетна система	10	2	2		5	1	ТР, Т, РЗ / 2 бали
Тема 5. Бюджетний дефіцит	9	2	1		5	1	ТР, Т, РЗ / 3 бали
Тема 6. Державний кредит	8	2	1		5		ТР, Т, РЗ / 3 бали
Тема 7. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання	10	2	2		5	1	ТР, Т, РЗ / 2 бали
Тема 8. Соціальні позабюджетні фонди	9	2	2		5		ТР, Т, РЗ / 2 бали
Разом за модулем 1	75	16	14		40	5	20 балів
Змістовий модуль 2. Особливості функціонування окремих ланок фінансової системи							
Тема 9. Фінанси суб'єктів господарювання	9	2	2		5		ТР, Т, РЗ / 3 бали
Тема 10. Фінанси домогосподарств	10	2	2		5	1	ТР, Т, РЗ / 2 бали
Тема 11. Страхування. Страховий ринок	9	2	2		5		ТР, Т, РЗ / 3 балів
Тема 12. Фінансовий ринок	10	2	2		5	1	ТР, Т, РЗ / 2 бали
Тема 13. Міжнародні фінанси	9	2	1		5	1	ТР, Т, Р / 2 бали
Тема 14. Фінансова безпека держави	10	2	2		5	1	ТР, Т, Р / 3 бали
Тема 15. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою	9	2	1		5	1	ТР, Т, Р / 3 бали
Тема 16. Фінанси Європейського Союзу	9	2	2		5		ТР, Т, Р / 2 бали
Разом за модулем 2	75	16	14		40	5	20 балів
Види підсумкових робіт							60
Модульна контрольна робота 1							МКР / 30 балів
Модульна контрольна робота 2							МКР / 30 балів

Всього годин / Балів	150	32	28	0	80	10	100
-----------------------------	------------	-----------	-----------	----------	-----------	-----------	------------

Форма контролю*: Д – доповідь, ТР – тренінг, Т – тести, РЗ – розв’язування задач, МКР – модульна контрольна робота, Р – реферат.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота полягає в підготовці до модульного контрольного оцінювання за питаннями, підготовленими викладачем на основі лекційного матеріалу.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо здобувача освіти. Відвідування занять є обов’язковим компонентом оцінювання. Здобувачі зобов’язані заздалегідь повідомляти викладача про відсутність на занятті. Через об’єктивні причини (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі з використанням програми Zoom, Teams office 365 за погодженням із керівником курсу. Недопустиме користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов’язаних із навчанням.

Політика щодо академічної доброчесності. Виконані завдання здобувачів мають бути їх оригінальними роботами. Копіювання, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботі здобувача є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Пропущення лекційних та практичних занять дозволяється лише за наявності поважної причини (наприклад, хвороба (довідка від сімейного лікаря), навчання за програмою подвійного диплома, працевлаштування за фахом (довідка з місця роботи)), навчання може відбуватися за індивідуальним графіком за погодженням із деканом факультету з використанням можливостей електронних курсів на платформі Office 365 (Microsoft Teams) за погодженням із викладачем. Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються з нижчою оцінкою. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, довідка про стан здоров’я).

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи.

Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється. Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації (<http://surl.li/lymew>).

Визнанню підлягають такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту загалом, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, які передбачені силабусом навчальної дисципліни.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність не підтвердження здобувачем результатів такого навчання.

В рамках освітнього компонента «Фінанси» здобувачі можуть пройти безкоштовний курс «Фінанси для нефінансистів» на платформі Prometheus https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+FINANCE101+2023_T1

При пред'явленні відповідного сертифікату здобувачу може бути перезараховано 1 модуль з максимальною оцінкою (30 балів).

Політика поточного оцінювання знань здобувачів освіти. Оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компонента «Фінанси» здійснюється на основі результатів поточного контролю знань згідно з «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лемі України» від 28.06.2022 р. https://ed.vnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2022/08/2022_Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4_%D1%80%D0%B5_%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf за 100-бальною шкалою. Об'єктом оцінювання знань здобувачів освіти є програмовий матеріал з ОК.

Навчальні досягнення здобувачів освіти оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних занять, самостійної роботи тощо. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, захист проєктів, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних робіт, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо.

Максимальна кількість балів за освітньою компонентою становить 100 балів, це іспит, при якому за поточний контроль з освітнього компонента здобувач може отримати 40 балів та за підсумковий модульний контроль – 60 балів. Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення тем змістового модуля у формі виконання здобувачем освіти модульного контрольного завдання (тесту) та проводиться під час навчального заняття. Максимальний бал, отриманий за модульні контрольні роботи, становить 60 балів.

Політика щодо додаткових (бонусних) балів. За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, спортивних змаганнях, мистецьких конкурсах тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з відповідного ОК.

Додаткові (бонусні) бали, які за тематикою відповідають освітньому компоненту, зараховуються за такі види робіт:

- опублікована наукова стаття у фахових виданнях України чи рецензованих закордонних журналах – 10 балів;
- публікація тез – з виступом на конференції 5 балів, без виступу – 3 бали;
- підготовка та участь у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт – 7 балів;
- перемога у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт – 15 балів;
- участь в студентських програмах обміну, стипендійних програмах, літніх та зимових школах тощо – 7 балів.

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Якщо здобувач успішно виконав усі запропоновані викладачем завдання й отримав остаточну оцінку не меншу, ніж 75 балів, підсумкову оцінку він отримує без складання екзамену. Така оцінка виставляється в день проведення екзамену за умови обов'язкової присутності здобувача.

Якщо здобувач отримав остаточну оцінку нижчу за 75 балів, або бажає підвищити рейтинг на екзамені, підсумкова оцінка визначається як сума балів, отриманих за поточний контроль (максимум 40 балів) та оцінки за екзамен (максимум 60 балів).

Екзаменаційна оцінка визначається за результатами опитування лекційного матеріалу.

Перелік питань на іспит

1. Сутність фінансів та їх необхідність у суспільстві.
2. Історія виникнення та розвитку фінансів.
3. Предмет і метод фінансової науки.
4. Функції, принципи і роль фінансів.
5. Взаємозв'язок і відмінності фінансів з іншими економічними категоріями
6. Структурна побудова фінансової системи.
7. Принципи побудови, характерні риси та завдання фінансових систем.
8. Управління фінансовою системою.
9. Фінансова політика та її складові частини.
10. Етапи формування та реалізації фінансової політики держави.
11. Цілі та завдання фінансової політики держави.
12. Фінансовий механізм реалізації фінансової політики.
13. Фінансовий контроль. Принципи його організації, види та методи.
14. Економічна суть фінансових ресурсів.

15. Склад та структура фінансових ресурсів.
16. Баланс фінансових ресурсів держави.
17. Напрями використання фінансових ресурсів підприємств.
18. Фінансові резерви та їх призначення.
19. Роль, місце та функції фінансового ринку.
20. Структура фінансового ринку.
21. Характеристика суб'єктів фінансового ринку.
22. Основні об'єкти фінансового ринку та їх характеристика.
23. Зміст та завдання фінансового планування.
24. Принципи та функції фінансового планування.
25. Етапи та методи у фінансовому плануванні.
26. Система фінансових планів.
27. Державний бюджет як економічна категорія.
28. Бюджетна система та бюджетний устрій.
29. Доходи Державного бюджету .
30. Видатки Державного бюджету.
31. Бюджетний процес, його основні етапи.
32. Бюджетний дефіцит та державний борг.
33. Організація бюджетного планування.
34. Фінанси підприємницьких структур, їх суть та сфери застосування.
35. Організаційно-правові форми здійснення фінансово-господарської діяльності.
36. Принципи організації фінансів підприємницьких структур.
37. Виробничі фонди підприємств, їх роль, структура та класифікація.
38. Фінансові результати діяльності підприємств
39. Економічна суть, характерні ознаки та призначення податків.
40. Елементи системи оподаткування.
41. Функції податків та принципи оподаткування.
42. Класифікація та основні види податків.
43. Склад та структура податкової системи держави
44. Зміст, склад та завдання державних фінансів.
45. Державні доходи та державні видатки.
46. Державний бюджет, його сутність і роль.
47. Бюджетна система України та її структура.
48. Принципи побудови бюджетної системи.
49. Бюджетний процес та його етапи.
50. Бюджетна класифікація, її структура та призначення.
51. Доходи державного бюджету та їх класифікація.
52. Видатки державного бюджету та їх класифікація.
53. Дефіцит та профіцит бюджету
54. Державний кредит та державний борг.
55. Місцеві фінанси та їх структура.
56. Порядок складання, затвердження та виконання місцевих бюджетів.
57. Міжбюджетні трансферти: види, порядок їх визначення та практика надання .

58. Об'єктивна необхідність і сутність страхового захисту.
59. Економічна природа і сутність страхування.
60. Функції і принципи страхування.
61. Класифікація страхування.
62. Поняття страхового ринку, його структура.
63. Сутність страхової компанії та організація її діяльності
64. Домогосподарство як інституційна економічна одиниця та суб'єкт фінансових відносин.
65. Теоретичні основи фінансів домогосподарств.
66. Бюджет домогосподарства та його структура.
67. Сукупні ресурси та сукупні витрати домогосподарств.
68. Заощадження домогосподарств, їх класифікація, мотиви та чинники.
69. Сутність фінансової безпеки та її місце в системі економічної безпеки.
70. Механізм та системи забезпечення фінансової безпеки держави.
71. Основні аспекти фінансової системи Сполучених Штатів Америки.
72. Фінансова система Японії та особливості її функціонування.
73. Фінансова система Великої Британії.
74. Основні положення структури фінансової системи Франції.
75. Особливості функціонування фінансової системи Німеччини.
76. Основи функціонування фінансової системи Скандинавських країн.
77. Європейська економічна інтеграція: етапи розвитку та коригування пріоритетів фінансової політики.
78. Інституційна структура Європейського Союзу.
79. Організація фінансів Європейського Союзу.
80. Особливості формування бюджету та бюджетний процес Європейського Союзу.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90-100	Відмінно	A	відмінне виконання
82-89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75-81	Добре	C	загалом хороша робота
67-74	Задовільно	B	непогано
60-66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1-59	Незадовільно	Ex	необхідне перескладання

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Основна

1. Бюджетний кодекс України: зі змінами і доп. станом на 11.01.2019 р. No 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
2. Податковий кодекс України: від 02.12. 2010 р. в ред. від 22.05. 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Івашко О. Теорія фінансів : навч. посіб. [вид. 2-ге; доп. і переробл.]. Харків : ФОП Панов А.М., 2020. 408 с.
4. Карлін М. І., Івашко О. А. Фінансові системи країн Європейського Союзу: підручник. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 384 с.

Інтернет-ресурси

1. Законодавство України: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: веб-сайт. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>.
3. Національний банк України веб-сайт. URL: www.bank.gov.ua.
4. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org>.
6. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
7. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org>.